

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

78000 Banja Luka, Vuka Karadžića 4
Republika Srpska, BiH
Tel: +387(0)51/247-408
Faks: +387(0)51/247-497
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor
za period 01.01-31.12.2018. godine**

Broj: RV060-19

Banja Luka, 26.11.2019. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA.....	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA.....	4
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	4
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	7
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	8
	1. Uvod	8
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja	8
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	9
	4. Nabavke	11
	5. Priprema i donošenje finansijskog plana.....	12
	6. Finansijski izvještaji.....	13
	6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta/finansijskog plana.....	13
	6.1.1. Prihodi i primici	13
	6.1.2. Rashodi i izdaci.....	14
	6.2. Imovina, obaveze i izvori.....	18
	6.2.1. Imovina	18
	6.2.2. Obaveze.....	20
	6.2.3. Izvori i promjene na neto imovini	20
	6.3. Vanbilansna evidencija	20
	6.4. Novčani tokovi.....	20
	6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	20
	6.6. Napomene/obrazloženja uz finansijske izvještaje	20

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskog izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor koji obuhvataju: Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka na računovodstvenim fondovima od 01 do 05; Pregled imovine, obaveza i izvora i Pregled novčanih tokova sa stanjem na dan 31.12.2018. godine i za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, obrazloženja uz obrasce godišnjih finansijskih izvještaja i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu Osnov za mišljenje sa rezervom, finansijski izvještaji Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor, istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2018. godine; prihoda, primitaka, rashoda i izdataka, kao i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 1200 – 1810. Naša odgovornost za provođenje revizije je dalje opisana u pasusu Odgovornost revizora. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Prema Pravilniku o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika finansijski izvještaj Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ čine tabelarni pregledi navedeni u našem izvještaju. Usvojeni okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj podrazumijeva da se sve transakcije, procjene i politike odmjeravaju u odnosu na usaglašenost sa Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Revizijski nalazi i zaključci o fer i istinitoj prezentaciji finansijskog izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ se oslanjaju na propisani okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja, dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za naše revizijsko mišljenje.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2 izvještaja:

Izdaci za nefinansijsku imovinu po osnovu zaliha materijala za izradu učinaka (naftne i naftnih derivata, rezervnih dijelova i drugog materijala) su potcijenjeni najmanje za 41.617 KM koliko iznosi vrijednost zaliha nabavljenih u toku 2018. godine. Takođe, tekući rashodi su precijenjeni a potcijenjeni rashodi obračunskog karaktera za 46.296 KM, jer knjigovodstveno evidentiranje nabavke zaliha materijala za izradu učinaka i angažovanje istih u proizvodnom procesu, nije izvršeno u skladu sa članom 50. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. izvještaja:

Tekući rashodi za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine su potcijenjeni za 11.237 KM, kao i potraživanja po osnovu PDV-a za 509 KM i obaveze prema dobavljačima za 11.746 KM, a finansijski rezultat tekuće godine je precijenjen za

11.237 KM, zbog neevidentiranja faktura koje se odnose na obračunski period 2018. godine, što nije u skladu sa članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.1.2. izvještaja:

Potcijenjeni su korekcija vrijednosti potraživanja za 19.614 KM i rashodi obračunskog karaktera za 5.760 KM, a precijenjen je finansijski rezultat za 19.614 KM (tekuće godine za 5.760 KM i ranijih godina za 13.854 KM), jer potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz doprinosa za zdravstveno osiguranje, na dan bilansiranja nisu procijenjena sa stanovišta njihove naplativosti, što nije u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.6. izvještaja:

Obrazloženja uz finansijski izvještaj, ne zadovoljavaju zahtjeve MRS-JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i odredbe člana 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, jer nisu objelodanjene neophodne dodatne informacije.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, odnosno propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u obrazloženjima uz obrasce godišnjih finansijskih izvještaja; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija, takođe, uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i

značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 26.11.2019. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izveštaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje sa rezervom

Uz reviziju finansijskog izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor za 2018. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu Osnov za mišljenje sa rezervom, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskom izvještaju Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ za 2018. godinu su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 4. izvještaja:

Javne nabavke za usluge sječe, izrade i izvoza šumskih drvnih sortimenata nisu provedene u skladu sa članom 15. stav 6. Zakona o javnim nabavkama, jer je vršeno dijeljenje predmeta nabavke. Takođe, za nabavku usluga reprezentacije i održavanja vozila, kao i za nabavke robe kancelarijskog materijala i potrošnog materijala postupci javnih nabavki nisu provedeni, što nije u skladu sa članom 6. istog zakona.

Kao što je navedeno pod tačkom 5. izvještaja:

Sačinjeni finansijski plan sadržan u Planu rada i poslovanja za 2018. godinu, po svom sadržaju ne predstavlja finansijski plan, jer su planirane obračunske kategorije prihoda i rashoda koje ne podrazumijevaju prilive i odlive sredstava, a nisu planirani primici, kao ni izdaci. Zbog toga, finansijskim planom nije izvršena procjena budžetskih sredstava i budžetskih izdataka za fiskalnu 2018. godinu, što nije u skladu sa članom 5. i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. izvještaja:

Interni akti Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor, na osnovu kojih je izvršen obračun plata zaposlenih, nisu u skladu sa članom 10, 11. i 15. Zakona o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske. Neusklađenosti kod obračuna istih su po osnovu visine platnih koeficijenata za obračun plate, uvećanja plata i prekovremenog rada.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalje rezervu na dato mišljenje skrećemo pažnju na navedeno pod tačkom 6.1.2.1. izvještaja:

Zakonom o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske (član 9.) nisu propisani platni koeficijenti za direktore ustanova koje imaju manje od 100 zaposlenih.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor je, takođe, odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Javne ustanove Nacionalni park „Kozara“ Prijedor.

Banja Luka, 26.11.2019. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se:

- 1) popis imovine i obaveza vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza;
- 2) pri evidentiranju poslovnih promjena primjenjuje ekonomska klasifikacija i nazivi konta propisani Pravilnikom o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike;
- 3) priznavanje i vrednovanje zaliha materijala za izradu učinaka vrši u skladu sa članom 50. a priznavanje i vrednovanje zaliha dovršenih učinaka u skladu sa članom 54. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike;
- 4) rashodi priznaju na obračunskom osnovu, u periodu u kojem su izvršeni u skladu sa članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike;
- 5) obrazloženja uz finansijski izvještaj sastavljaju u skladu sa članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, zahtjevima MRS JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja i drugim MRS JS.

Preporuke vezane za usklađenost poslovanja

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se:

- 6) uspostavi adekvatan sistem internih kontrola u smislu da se donesu interna akta (pravilnici, uputstva, smjernice), urede pitanja od značaja za funkcionisanje sistema knjigovodstva i računovodstva shodno članu 7. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i da se provedu druge aktivnosti u skladu sa dijelom odredbi Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- 7) nabavke roba, radova i usluga provode u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama; poslovi izvršavaju u skladu sa odredbama zaključenih ugovora, zakonskih i drugih važećih propisa;
- 8) finansijski plan priprema da sadrži budžetska sredstva i budžetske izdatke shodno članu 5 i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske, a program rada sa finansijskim planom donosi najkasnije početkom fiskalne godine;
- 9) interni akti na osnovu kojih je vršen obračun plata i naknada zaposlenih, usklade sa članom 10, 11 i 15. Zakona o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske;
- 10) ugovori o djelu zaključuju za poslove koji ispunjavaju uslove za zaključenje takvih ugovora u skladu sa članom 205. Zakona o radu;
- 11) vrši analiza spornih potraživanja i dalji tretman provodi u skladu sa relevantnim zakonskim propisima i računovodstvenim politikama.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o sistemu javnih službi;
- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske;
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj;
- Zakon o nacionalnim parkovima;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o radu;
- Zakon o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske;
- Zakon o porezu na dohodak i Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske i Uputstvo o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole;
- Uredba o naknadama za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u javnom sektoru Republike Srpske;
- Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
- Plan rada i finansijski plan JU Nacionalni park „Kozara“ za 2018. godinu.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Javna ustanova Nacionalni park „Kozara“ Prijedor (u daljem tekstu: Nacionalni park) obavlja poslove zaštite, razvoja i upravljanja područjem Nacionalnog parka „Kozara“ koji zauzima centralni dio planine Kozare ukupne površine 3.907,54 hektara. Za nacionalni park je proglašen 1967. godine u cilju očuvanja i zaštite kulturno-istorijskih i prirodnih vrijednosti.

Prirodne i kulturno-istorijske vrijednosti, zemljište, objekti i druge nepokretnosti su u svojini Republike, koje su mu prenesene na upravljanje i korišćenje u skladu sa zakonom koji propisuje sistem javnih službi i planskim dokumentima.

Na području Nacionalnog parka nalazi se Spomen kompleks Kozara na Mrakovici podignut u znak sjećanja na poginule borce i stradanja stanovništva na ovom području tokom II svjetskog rata. Odlukom Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 125/11) proglašen je kulturnim dobrom od izuzetnog značaja i uživa posebnu brigu i zaštitu koja je regulisana posebnim propisima zaštite prirodnog i kulturno-istorijskog nasljeđa.

Pitanja od značaja za zaštitu, unapređenje, upravljanje i finansiranje propisana su Zakonom o nacionalnim parkovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 75/10), Zakonom o Nacionalnom parku „Kozara“ („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 121/12) i drugim zakonima kojima se uređuje oblast zaštite prirode, kao i podzakonskim aktima donesenim na osnovu navedenih zakona.

Nacionalni park kroz promociju i upravljanje rekreativnim i turističkim mogućnostima područja parka čuva prirodne i kulturne resurse, te doprinosi lokalnom i regionalnom društveno-ekonomskom razvoju.

Planom upravljanja 2014 - 2029. Godina, koji je donesen shodno članu 4. Zakona o nacionalnim parkovima, definisano je pet strateških ciljeva i to: zaštita prirodnog i kulturno-istorijskog nasljeđa, održivo korišćenje prirodnih resursa, bolja pristupačnost i jaka uprava, razvijeni turizam i uspostava finansijskih mehanizama za održivo upravljanje parkom.

Sredstva za finansiranje poslova i rad Nacionalnog parka obezbjeđuju se iz budžeta Republike Srpske, vlastitih prihoda i iz drugih izvora shodno članu 16. Zakona o nacionalnim parkovima.

Finansijske transakcije Nacionalni park obavlja preko vlastitih računa, otvorenih kod poslovnih banaka. Posmatrano sa aspekta načina organizovanja i funkcionisanja sistema knjigovodstva i računovodstva, spada u korisnike budžeta čija je glavna knjiga izvan glavne knjige trezora (u daljem tekstu: GKT).

Nadzor nad upravljanjem i radom Nacionalnog parka vrši Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske (u daljem tekstu: nadležno Ministarstvo).

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji za period 01.01-31.12.2018. godine, Nacionalni park nije imao primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske u ranijem periodu nije vršila finansijsku reviziju Nacionalnog parka.

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Na organizaciju i rad Nacionalnog parka primjenjuje se Zakon o sistemu javnih službi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/07, 121/12 i 44/16) i Odluka o usklađivanju Odluke o promjeni oblika organizovanja javnog preduzeća Nacionalni park „Kozara“ Prijedor u javnu ustanovu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 62/16).

Statutom Nacionalnog parka, koji je donio Upravni odbor (na isti 2016. godine Vlada Republike Srpske dala saglasnost) bliže je uređena unutrašnja organizacija, djelokrug rada, organi upravljanja i rukovođenja, sredstva za finansiranje, prava, obaveze i odgovornost zaposlenih, kao i druga pitanja od značaja za rad i obavljanje djelatnosti u skladu sa propisima.

Organi Nacionalnog parka su upravni odbor (od tri člana) kao organ upravljanja i direktor kao organ rukovođenja, koje imenuje i razrješava Vlada Republike Srpske na prijedlog nadležnog ministarstva i nakon provedenog postupka javne konkurencije, na period od četiri godine.

Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Upravni odbor je donio 2015. godine, a na isti nije pribavljena niti je tražena saglasnost nadležnog Ministarstva, što nije u skladu sa članom 19. stav (1) tačka 4). Zakona o sistemu javnih službi.

Takođe, organizaciona struktura predviđena pravilnikom nije usklađena sa Statutom Nacionalnog parka, jer su pravilnikom definisana tri sektora, a članom 10. Statuta četiri sektora.

Pravilnikom je sistematizovano 50 radnih mjesta za 72 izvršioca. Na dan 31.12.2018. godine bilo je zaposleno 58 radnika, od čega je 56 radnika na neodređeno vrijeme i dva radnika na određeno vrijeme.

Radni odnos u 2018. godini zasnovala su četiri radnika (bez provođenja konkursne procedure), a internim aktima nisu propisani uslovi i kriterijumi za zapošljavanje.

Rukovodstvo nije preduzimalo aktivnosti za uspostavljanje sistema internih finansijskih kontrola propisane Zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 91/16) i Uputstvom o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 99/17), jer nije:

- donijelo akt o internim kontrolama kojim bi se izvršila samoprocjena pet međusobno povezanih elemenata primjenom tzv. „COSO“ modela (član 6. zakona);
- imenovalo odgovorno lice koje bi bilo zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole;
- donijelo plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrole;
- donijelo akt o upravljanju rizicima kojim se uređuju organizacioni ciljevi i zadaci, procjena rizika i upravljanje rizicima (član 8. stav 2 zakona);
- definisalo ključne poslovne procese i uspostavilo knjigu poslovnih procesa (tačka 22. podtačke 3, 4 i 5. navedenog uputstva), kao ni druge aktivnosti zahtijevane navedenim propisima.

Za veći dio poslovnih procesa koji se provode nisu donesene interne procedure (pravilnici, instrukcije, smjernice) koje u skladu sa zakonskom regulativom detaljnije uređuju njihovo provođenje, kao npr. proces izrade i izvršenja finansijskog plana; proces realizacije (naplate) vlastitih prihoda i upravljanje gotovinom, upravljanje većim dijelom troškova (ograničenja potrošnje mobilnih telefona, pravila za korišćenje sredstava za reprezentaciju i sl.).

Naplate ulaza u park i muzej, takse za lov, kao i maloprodaja ogrevnog drveta se vrše gotovinski, prikupljeni novac se predaje u blagajnu i iz blagajne polaže na žiro-račun. Pravila i procedure načina naplate i dostavljanja novca, do uplate novca na žiro-račun nisu propisana. Interna kontrola u postupku naplate nije u određenim segmentima uspostavljena na način da se eliminiše rizik poslovanja gotovim novcem, npr: u prilogu

naloga blagajne ne dostavlja se specifikacija naplaćenih brojeva ulaznica i ako su iste numerisane; ne sačinjava se ni dokument o primopredaji gotovog novca između radnika koji naplaćuje i radnika koji je preuzeo novac na naplatnom mjestu, a na nalogu blagajne je navedeno samo ime i prezime radnika koji je novac predao u blagajnu, bez potpisa istog da je novac predao.

Uputstvom o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila, definisana pravila su nepotpuna (npr. normativ potrošnje goriva nije utvrđen), a definisana nisu provedena, jer ocjena opravdanosti trošenja sredstava za korišćenje službenih vozila jednom godišnje, propisana članom 11. navedenog uputstva, nije izvršena.

Upravni odbor je 28.12.2018. godine donio Odluku o finansiranju doktorskih studija na Šumarskom fakultetu u Beogradu (za jednog zaposlenog) u iznosu od cca 9.000 KM za tri godine studija, što nije u skladu sa opštim aktima Nacionalnog parka, kao i članom 17. i 18. Zakona o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske, jer ta vrsta naknade nije propisana ovim zakonom. U toku 2019. godine plaćene su dvije fakture ispostavljene od Šumarskom fakulteta u ukupnom iznosu od 2.990 KM.

Popis imovine i obaveza, u određenim segmentima nije obavljen u skladu sa zahtjevima Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 45/16), zbog sljedećeg:

- nisu popisana potraživanja od zaposlenih, kratkoročna razgraničenja iz transakcija sa jedinicama vlasti, obaveze za lična primanja i obaveze iz poslovanja prema fizičkim licima, što nije u skladu sa članom 2. pravilnika;
- potraživanja i obaveze iz poslovanja su popisana bez dokaza da je izvršeno usaglašavanje podataka o stanjima sa podacima preuzetim iz dokumentacije koja odražava eksternu potvrdu stanja, što nije u skladu sa članom 12. stav 2) pravilnika;
- izvještaji popisnih komisija nisu sačinjeni u skladu sa članom 20. pravilnika, jer ne sadrže uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja popisane imovine i obaveza.

Odlukom direktora Nacionalnog parka o usvajanju popisa za 2018. godinu, verifikovane su vrijednosti utvrđene u izvještaju o popisu, kao i rashodovanje dijela opreme po prijedlogu Centralne popisne komisije, koja je isknjižena iz knjigovodstvene evidencije. Odluka o načinu rashodovanja neupotrebljivih sredstava nije donesena, što nije u skladu sa članom 21. stav (2) tačka 3) navedenog pravilnika.

Za obradu računovodstvenih podataka uspostavljen je vlastiti računovodstveni softver u kojem se vode glavna knjiga i pomoćne knjige (analitičke evidencije) za: nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima, zalihe materijala, potraživanja, obaveze i obračun plata.

Opšti akt kojim se uređuju pitanja od značaja za uspostavljanje i funkcionisanje sistema knjigovodstva i računovodstva nije donesen shodno članu 7. Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 94/15). Npr. nisu propisani i uređeni interni računovodstveni kontrolni postupci, određena lica koja su odgovorna za zakonitost i pravilnost nastanka poslovnih događaja, kao i kontrolu knjigovodstvenih isprava o tim događajima, kretanje knjigovodstvenih isprava od početka do završetka pojedinih aktivnosti, postupci odobravanja, podjela dužnosti, utvrđeni rokovi za njihovo dostavljanje na dalju obradu i knjiženje.

U evidenciji glavne knjige za dio poslovnih promjena u vezi sa prihodima, rashodima, imovinom i obavezama nisu primijenjene brojčane oznake, ekonomska klasifikacija i nazivi konta propisani u Analitičkom kontnom planu iz Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 98/16, 115/17 i 118/18).

Sistem informacija nije uspostavljen na način da osigura da pravila o internim kontrolnim postupcima budu dostupna svim zaposlenim, jer ne postoje uređene evidencije/registri internih propisa koji su na snazi.

Praćenje i procjena sistema internih kontrola, nije interno definisano da bi rukovodstvo moglo da zaključi da li interne kontrole funkcionišu, te da u skladu s tim vrši potrebna prilagođavanja.

Uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način kojim bi se u potpunosti obezbijedilo istinito i fer izvještavanje i usklađenost poslovanja sa važećim zakonima i propisima, što je osim u ovoj tački navedeno u tačkama: 4, 5, 6.1, 6.2. i 6.6. izvještaja.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi, da se uspostavi adekvatan sistem internih kontrola u smislu da se:

- **donesu interne procedure (pravilnici, uputstva, smjernice) koje u skladu sa zakonskom regulativom detaljnije uređuju provođenje poslovnih procesa koji se odnose na: proces realizacije (naplate) vlastitih prihoda i upravljanje gotovinom, upravljanje troškovima (za korišćenje službenih vozila, sredstava za reprezentaciju, mobilnih telefona i sl.);**
- **donese opšti akt kojim će se urediti pitanja od značaja za funkcionisanje sistema knjigovodstva i računovodstva shodno članu 7. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;**
- **popis imovine i obaveza vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza;**
- **u evidenciji glavne knjige primjenjuje ekonomska klasifikacija i nazivi konta propisani Pravilnikom o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike;**
- **provedu druge aktivnosti u skladu sa dijelom odredbi Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske u smislu donošenja ili usklađivanja internih akata i dosljednu primjenu istih.**

4. Nabavke

Planom javnih nabavki za 2018. godinu, planirane su javne nabavke ukupne vrijednosti od 363.700 KM bez poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu: PDV).

Prema Izvještaju o provedenim postupcima javnih nabavki u 2018. godini, pokrenuta su i provedena 23 postupka za nabavke radova, roba i usluga ukupne vrijednosti 267.382 KM bez PDV-a, od čega:

- osam konkurentskim zahtjevom za dostavljanje ponuda ukupne vrijednosti od 216.566 KM (nabavka goriva, trgovačke i prehrambene robe; sječa, izrada i izvoz šumskih drvnih sortimenata; sanacija vodovoda i sanacija šumskog kamionskog puta) i
- 15 direktnim sporazumom ukupne vrijednosti od 50.816 KM.

Revizijskim aktivnostima obuhvaćeni su postupci javnih nabavki u vrijednosti od 241.507 KM (90%) i to: osam konkurentskih zahtjeva za dostavljanje ponude u vrijednosti od 216.567 KM i pet direktnih sporazuma vrijednosti od 24.940 KM.

Revizijskim postupcima javnih nabavki utvrđene su određene neusklađenosti u primjeni Zakona o javnim nabavkama („Službeni glasnik BiH“, broj 39/14) i to:

- za usluge sječe, izrade i izvoza šumskih drvnih sortimenata, umjesto otvorenog postupka provedena su četiri konkurentska zahtjeva za dostavljanje ponuda i jedan direktni sporazum ukupne vrijednosti zaključenih ugovora od 125.895 KM i na taj način je izvršeno dijeljenje predmeta nabavke, što nije u skladu sa članom 15. stav 6) zakona;

- za nabavku usluga reprezentacije i održavanja vozila, kao i za nabavke robe kancelarijskog materijala i potrošnog materijala, postupci javnih nabavki nisu provedeni, što nije u skladu sa članom 6. zakona;
- na veb-stranici Nacionalnog parka ni po jednom ugovoru nisu objavljeni osnovni elementi ugovora, što nije u skladu sa članom 75. stav 2) zakona.

Takođe, komisija za javne nabavke nije donijela poslovnik o radu, što nije u skladu sa članom 9. stav 2) Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za nabavke (Službeni glasnik BiH broj 103/14).

Obaveze iz pojedinih ugovora za usluge sječe i izrade šumskih drvnih sortimenata nisu izvršavane u skladu sa odredbama iz ugovora, u pogledu rokova za izvršenje (ugovoren rok završetka je septembra, a usluge izvršene u decembru) i ugovori su realizovani u većem iznosu od ugovorene vrijednosti.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi, da se nabavke roba, radova i usluga vrše u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, a poslovi izvršavaju u skladu sa odredbama zaključenih ugovora.

5. Priprema i donošenje finansijskog plana

Nacionalni park, finansijsko izvještavanje iskazuje u okviru fonda 02 - fond prihoda po posebnim propisima, ne donosi budžet, već Upravni odbor donosi program rada i finansijski plan koji usvaja Vlada Republike Srpske, kako je propisano članom 17 i 19. Zakon o sistemu javnih službi, kao i Odlukom Vlade o usklađivanju Odluke o promjeni oblika organizovanja javnog preduzeća Nacionalni park „Kozara“ Prijedor u javnu ustanovu.

Plan rada i poslovanja u kojem je sadržan finansijski plan Nacionalnog parka za 2018. godinu, Upravni odbor je donio 13.04.2018. godine, a isti je Vlada usvojila 30.05.2018. godine.

Plan rada i poslovanja sa finansijskim planom za 2018. godinu nije donesen pravovremeno od strane Upravnog odbora i zbog toga nije pravovremeno usvojen od strane Vlada Republike Srpske (usvojen je nakon 5 mjeseci od početka godine).

Shodno navedenom, Nacionalni park je poslovao pet mjeseci bez usvojenog Programa rada i finansijskog plana za 2018. godinu, što nije u skladu sa članom 17. stav 4) Zakona o sistemu javnih službi, kao i Zakonom o budžetskom sistemu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 121/12, 52/14, 103/15 i 15/16).

Prema pisanom obrazloženju za potrebe revizije, ustaljena je praksa da Upravni odbor krajem marta ili početkom aprila donosi plan rada i poslovanja za tu godinu i da po ovom osnovu nisu imali primjedbi od strane nadležnog Ministarstva.

Interne procedure kojima bi se detaljnije uredio proces izrade, donošenja i izvršenja programa rada i finansijskog plana nisu propisane.

Finansijskim planom za 2018. godinu planirani su ukupni prihodi u iznosu od 1.573.937 KM, ukupni rashodi u iznosu od 1.568.000 KM i neto dobitak u iznosu od 5.937 KM.

Prihodi su planirani po osnovu: budžetskih prihoda u iznosu od 980.000 KM (neporeski prihodi od 155.000 KM, grantovi 10.000 KM, transferi 815.000 KM) i prihoda obračunskog karaktera u iznosu od 593.937 KM.

Rashodi su planirani po osnovu: budžetskih rashoda u iznosu od 1.442.500 KM (rashodi za lična primanja zaposlenih 1.042.000 KM, rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga 400.000 KM, rashodi finansiranja 500 KM) i rashoda obračunskog karaktera u iznosu od 125.000 KM.

Sačinjeni finansijski plan Nacionalnog parka, po svom sadržaju ne predstavlja finansijski plan, jer su planirane obračunske kategorije prihoda i rashoda koje ne podrazumijevaju prilive i odlive sredstava, a nisu planirani primici, kao ni izdaci za imovinu i ostali izdaci.

S obzirom da je Nacionalni park budžetski korisnik i da finansijske izvještaje prezentuje u skladu sa propisima kojima se uređuje budžetski sistem Republike, Finansijskim planom nije adekvatno izvršena procjena budžetskih sredstava i budžetskih izdataka za fiskalnu 2018. godinu, što nije u skladu sa članom 5. i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

Rebalans finansijskog plana nije proveden iako dio ostvarenih tekućih rashoda značajno odstupa od planiranih (npr. rashodi za bruto plate su viši za 11%, rashodi tekućeg održavanja za 60% - navedeno pod tačkom 6.1.2.1. izvještaja).

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi, da se:

- **finansijski plan priprema da sadrži budžetska sredstva i budžetske izdatke shodno članu 5 i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske;**
- **donese interna procedura kojom bi se detaljnije uredio proces izrade, donošenja i izvršenja programa rada i finansijskog plana;**
- **program rada i finansijski plan donosi pravovremeno, najkasnije početkom fiskalne godine.**

6. Finansijski izvještaji

Obrasci finansijskog izvještaja za 2018. godinu, propisani Pravilnikom o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 15/17) su sačinjeni i dostavljeni nadležnom Ministarstvu.

Pored navedenih obrazaca, dostavljen je i Godišnji izvještaj o poslovanju i godišnji obračun Nacionalnog parka za 2018. godinu.

6.1. Izvještaj o izvršenju budžeta/finansijskog plana

Izvršenje budžeta/finansijskog plana Nacionalnog parka za 2018. godinu iskazano je u obrascu 3b - Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih van GKT na računovodstvenom fondu 02 - fondu prihoda po posebnim propisima.

Budžetska sredstva su iskazana u iznosu od 1.669.562 KM, a budžetski izdaci u iznosu od 1.664.965 KM.

Po nalazu revizije, budžetski izdaci za 2018. godinu su potcijenjeni za najmanje 6.558 KM (detaljnije objašnjeno pod tačkama 6.1.2. i 6.1.2.1.).

Godišnji izvještaj o poslovanju i godišnji obračun Nacionalnog parka za 2018. godinu, Upravni odbor je usvojio 24.05.2019. godine, a 30.05.2019. godine Vlada Republike Srpske.

6.1.1. Prihodi i primici

Ukupni prihodi i primici su iskazani u iznosu od 2.315.396 KM (prihodi 1.609.279 KM i primici 706.117 KM), od čega se na prihode obračunskog karaktera koji ne uzrokuju priliv gotovine odnosi 645.833 KM.

Prihodi (bez prihoda obračunskog karaktera) su iskazani po osnovu: neporeskih prihoda (149.701 KM), grantova (26.750 KM) i transfera (786.995 KM).

Neporeski prihodi su naplaćeni po osnovu: prodaje ulaznica za ulaz u Nacionalni park i Muzej (133.742 KM), usluga smještaja/noćenja (9.262 KM), usluge lovstva (5.752 KM) i drugih osnova (945 KM).

Grantovi su iskazani po osnovu namjenskih sredstava naplaćenih iz budžeta Republike od: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede iz sredstava posebnih namjena za šume na ime sanacije puteva (22.600 KM), kao i od Ministarstva trgovine i turizma (3.150 KM) i Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite (1.000 KM) za sufinansiranje manifestacija koje se održavaju na području Nacionalnog parka.

Transferi se odnose na sredstva: koja su u skladu sa Zakonom o nacionalnim parkovima odobrena u Budžetu Republike u okviru nadležnog Ministarstva (760.000 KM); od Fonda

za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost (2.500 KM); od Grada Prijedora odobrena u svrhu realizacije sanacije II faze vodovoda „Bijele vode“ (20.000 KM) i ostale transfere (4.495 KM).

Primici su iskazani po osnovu: primitaka za nefinansijsku imovinu (577.204KM) i ostalih primitaka (128.075 KM).

Primici za nefinansijsku imovinu su iskazani u iznosu koji je naplaćen po osnovu: prodaje izrađenih šumskih drvnih sortimenata od posječenih stabala (trupaca, celuloznog i ogrevnog drveta) od 578.041 KM i prodaje zaliha robe od 838 KM.

Ostali primici su iskazani za primitke po osnovu: izlaznog PDV-a koji sa naplaćuje od kupaca (122.075 KM) i refundacije plata pripravnika koje je finansirao Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske (6.000 KM).

Priznavanje naplate refundacije plata pripravnika od Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske nije evidentirano u skladu sa članom 91 i 134. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike, pa su po tom osnovu:

- za 6.000 KM više iskazani primici za naknade plata za vrijeme bolovanja koje se refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja, a manje ostali neporeski prihodi;
- za 4.048 KM više iskazani izdaci iz transakcija sa drugim jedinicama vlasti, a manje rashodi za bruto plate zaposlenih, te za 1.952 KM više ostali prihodi obračunskog karaktera.

Prihodi obračunskog karaktera su iskazani u iznosu od 645.833 KM po osnovu: prihoda od realizacije zaliha šumskih drvnih sortimenata (619.071 KM), prihoda u vrijednosti nerealizovanih zaliha učinaka (šumskih drvnih sortimenata) na kraju perioda (11.695 KM) i ostalih prihoda obračunskog karaktera (15.067 KM).

Priznavanje i vrednovanje zaliha dovršenih učinaka (šumskih drvnih sortimenata na stovarištu), u knjigovodstvenoj evidenciji nije vršeno u skladu sa članom 54. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike, jer se proizvodnja i realizacija zaliha šumskih drvnih sortimenata u toku godine ne prati u okviru knjigovodstvene evidencije, osim što se na kraju godine evidentira stanje zalihe utvrđeno po popisu.

Prema Izvještaju o realizaciji plana poslovanja u 2018. godini u okviru radova na zaštiti šuma izvršena je sanitarna sječa i sječa za obezbjeđenje prohodnosti pješačkih staza i za izgradnju magistralnog puta. Ukupno je posječeno 6.680 m³ neto drvene zapremine. Prodato je ukupno 6.803 m³ ukupne vrijednosti 619.071 KM (bez PDV-a po cjenovniku Nacionalnog parka koji je u skladu sa cjenovnikom JPŠ „Šume Republike Srpske“) koliko je i iskazano na poziciji prihoda obračunskog karaktera.

Zbog toga, efekti koji su nastali između cijene koštanja i prodajne cijene šumskih drvnih sortimenata nisu pravilno iskazani.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi, da se priznavanje i vrednovanje zaliha dovršenih učinaka (šumskih drvnih sortimenata), vrši u skladu sa članom 54. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.1.2. Rashodi i izdaci

Ukupni rashodi i izdaci su iskazani u iznosu od 1.789.099 KM (rashodi 1.615.715 KM i izdaci 173.384 KM), od čega se na rashode obračunskog karaktera koji ne zahtijevaju odliv gotovine i kao takvi se ne planiraju i ne utiču na izvršenje budžeta odnosi 124.133 KM.

Ukupni rashodi i izdaci su iskazani manje za 58.614 KM, zbog: pogrešnog tretmana nabavke i utroška zaliha materijala za izradu učinaka; neevidentiranja faktura u

obračunskom periodu 2018. godine kada su usluge izvršene, kao i neizvršene procjene vrijednosti potraživanja (što je osim u ovoj tački navedeno u tačkama 6.1.2.1. i 6.2.1.2. izvještaja).

Prilikom nabavke zaliha materijala za izradu učinaka (nafte i naftnih derivata, rezervnih dijelova i drugog materijala) nisu evidentirani izdaci za nefinansijsku imovinu, a angažovanje zaliha materijala za izradu učinaka u proizvodnom procesu je evidentirano na poziciji tekućih rashoda, što nije u skladu sa članom 50. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike, jer nabavka zaliha materijala za izradu učinaka nema tretman tekućeg rashoda, nego izdataka za nefinansijsku imovinu. Po ovom osnovu su izdaci za nefinansijsku imovinu na poziciji izdataka za zalihe materijala za izradu učinaka potcijenjeni najmanje za 41.617 KM (koliko iznosi vrijednost nabavke u 2018. godini). Takođe, za nabavnu vrijednosti utrošenih zaliha u iznosu od 46.296 KM (goriva i maziva od 38.396 KM i rezervnih dijelova od 7.900 KM) su precijenjeni tekući rashodi a potcijenjeni rashodi obračunskog karaktera.

6.1.2.1. Rashodi (bez rashoda obračunskog karaktera)

Rashodi (bez rashoda obračunskog karaktera) su iskazani po osnovu tekućih rashoda u iznosu od 1.491.581 KM, što je za 3% više u odnosu na finansijski plan.

Tekući rashodi su iskazani po osnovu rashoda za lična primanja zaposlenih (1.050.351 KM) i rashoda po osnovu korišćenja roba i usluga (441.224 KM).

Rashodi za lična primanja zaposlenih su za 11% viši od predviđenih finansijskim planom. Odnose se na rashode za: bruto plate zaposlenih (995.086 KM); bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada (43.246 KM); naknadu plata zaposlenih za vrijeme bolovanja (4.106 KM) i otpremnine i jednokratne pomoći (7.913 KM).

Rashodi za bruto plate se odnose na rashode za: bruto plate (956.602 KM) i bruto regres za godišnji odmor od 38.484 KM (pogrešno klasifikovan na ekonomskom kodu rashoda za plate umjesto na kodu rashoda regresa za godišnji odmor u okviru bruto naknada za ostala lična primanja).

Rashodi za bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada su iskazani po osnovu: prevoza na posao i sa posla (33.585 KM), neto jubilarnih nagrada (2.800 KM) i dnevnica za službena putovanja (6.861 KM).

U 2018. godini donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak i Zakona o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/18), izmijenjen je način ugovaranja plata između poslodavca i zaposlenog, povećan je osnovni lični odbitak, uveden novi model obračuna plata i izvršen preračun koeficijenata. Shodno navedenim izmjenama potrebno je bilo uskladiti interne akte i obračun ličnih primanja zaposlenih.

Obračun ličnih primanja zaposlenih, izvršen je na osnovu internih propisa: Kolektivnog ugovora Nacionalnog parka, Odluke o uvećanju osnovne plate radnika, Odluke o utvrđivanju cijene rada za obračun plate radnika u normi i Odluke o određivanju platnog koeficijenta za obračun mjesečne plate direktora, koji nisu u skladu sa Zakonom o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske, zbog sljedećeg:

- koeficijenti utvrđeni u ugovorima o radu nisu usklađeni sa visinom koeficijenata utvrđenih po Kolektivnom ugovoru Nacionalnog parka, niti sa koeficijentima propisanim članom 10 i 11. navedenog zakona;
- Kolektivnim ugovorom Nacionalnog parka propisano je uvećanje plata po osnovu rukovođenja, složenosti, odgovornosti i prekovremenog radnog vremena, što nije u skladu sa članom 10. stav 2) zakona kojim su utvrđeni platni koeficijenti razvrstani po platnim grupama na osnovu navedenih kriterijuma, a za svaki sat prekovremenog

radnog vremena zaposleni imaju pravo na jedan sat kompenzujućeg radnog vremena kako je propisano članom 15. zakona;

- uvećanje osnovne plate po osnovu radnog staža izvršeno je osim na osnovnu platu i na uvećanja po osnovu posebnih rezultata rada, rada noću i drugih uvećanja, što nije u skladu sa članom 6. navedenog zakona. U toku revizije nepravilnost je otklonjena.

Zakonom o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske (član 9.) propisani su platni koeficijenti za direktora ustanove koja ima više od 100 zaposlenih, a nije za direktora institucije koja ima manje od 100 zaposlenih. Direktor ustanove koja ima više od 100 zaposlenih propisan je platni koeficijent od 25,35 (sa porezom na dohodak). Nacionalni park ima manje od 100 zaposlenih i Odlukom Upravnog odbora direktoru je utvrđen platni koeficijent od 30,42 (bez poreza na dohodak).

Jubilarnе nagrade su obračunate i isplaćene u neto iznosu od 2.800 KM (za osam radnika) na osnovu pojedinačnih odluka direktora (za 20 godina radnog staža 300 KM i za 30 godina 500 KM), što nije u skladu sa odredbama Kolektivnog ugovora Nacionalnog parka po kojem je za 20 godina radnog staža jubilarна nagrada propisana u visini jedne prosječne plate i za 30 godina radnog staža u visini dvije prosječne plate u Republici Srpskoj.

Na isplaćene jubilarne nagrade nije izvršen obračun poreza i doprinosa, što nije u skladu sa članom 11. Zakona o porezu na dohodak („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 60/15, 5/16 i 66/18) i članom 3. Zakona o doprinosima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 114/17). Isplate su izvršene gotovinski iz blagajne, što nije u skladu sa članom 3. Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 86/12 i 10/14). U 2019. godini u toku revizijskih aktivnosti, izvršen je obračun i plaćanje poreza i doprinosa za navedene nagrade.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se interni akti na osnovu kojih je vršen obračun plata zaposlenih, usklade sa članom 10, 11 i 15. Zakona o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske i obračun i isplata plata i naknada uskladi sa tim.

Rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga su za 10% viši od predviđenih finansijskim planom. Čine ih rashodi: po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga (95.662 KM), režijskog materijala (31.417 KM), tekućeg održavanja (55.840 KM), putovanja i smještaja (9.901 KM), stručnih usluga (24.288 KM), usluga održavanja javnih površina i zaštite životne sredine (138.754 KM) i ostale neklasifikovane rashode (85.362 KM).

Rashodi po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga su za 4% niži u odnosu na finansijski plan. Iskazani su po osnovu: utroška električne energije (12.796 KM), utroška nafte i naftnih derivata (55.115 KM), komunalnih usluga (3.795 KM), korišćenja fiksnih telefona (13.529 KM) i ostali rashoda (10.427 KM).

Rashodi po osnovu utroška nafte i naftnih derivata su iskazani po osnovu utroška goriva za službena vozila u iznosu od 16.719 KM, kao i utroška goriva i maziva (za traktore i druge radne mašine) za izradu učinaka u iznosu od 38.396 KM pogrešno priznatih na ovoj poziciji tekućih rashoda umjesto na poziciji rashoda obračunskog karaktera (što je objašnjeno pod tačkom 6.1.2. izvještaja).

Takođe, rashodi utroška goriva za službena vozila su pogrešno klasifikovani na ovoj poziciji, umjesto na poziciji ekonomskog koda rashoda po osnovu putovanja i smještaja.

Rashodi za tekuće održavanje su za 60% viši u odnosu na finansijski plan, a iskazani su po osnovu rashoda: za tekuće održavanje šumskih puteva (26.442 KM), za zimsko održavanje puteva (3.400 KM), za tekuće održavanje traktora i drugih radnih mašina (13.914 KM), utroška zaliha rezervnih dijelova od 7.900 KM (pogrešno priznatih na poziciji tekućih rashoda umjesto na poziciji rashoda obračunskog karaktera) i drugih rashoda. Faktura dostavljena za usluge tekućeg održavanja šumskih puteva u prilogu ne

sadrži prateću dokumentaciju (otpremnice, radni nalog, prevoznčki list i sl.) kojom bi se pravdala količina utrošenog kamenog materijala, kao i izvršene usluge.

Rashodi za stručne usluge su za 3% niži u odnosu na finansijski plan, a iskazani su po osnovu rashoda za usluge: finansijskog posredovanja (4.297 KM), informisanja i medija (10.416 KM), održavanja računara i biro opreme (2.601 KM), osiguranja vozila i zaposlenih (2.483 KM) i ostale usluga (4.491 KM).

Rashodi za usluge održavanja javnih površina i zaštitu životne sredine su za 11% viši u odnosu na finansijski plan, a iskazani su po osnovu usluga za: sječu stabala šume i izvoza izrađenih šumskih drvnih sortimenata (117.822 KM), uređenje parkinga (6.962 KM), uređenje izvorišta (5.880 KM) i ostalih usluga.

Za usluge sječe i izrade šumskih drvnih sortimenata, nisu evidentirane fakture u iznosu od najmanje 11.746 KM koje se odnose na obračunski period 2018. godine, što nije u skladu sa članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Po ovom osnovu su potcijenjeni: tekući rashodi na poziciji rashoda za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine za 11.237 KM, potraživanja po osnovu PDV-a za 509 KM i obaveze prema dobavljačima za 11.746 KM, a precijenjen je finansijski rezultat tekuće godine za iznos tekućih rashoda.

Ostali neklasifikovani rashodi su iskazani za 31% više u odnosu na finansijski plan, a odnose se na: bruto naknade članovima upravnog odbora (23.881 KM), bruto naknade po ugovorima o djelu (23.231 KM), rashode po osnovu reprezentacije (21.797 KM) i ostale rashode.

Rješenjem Vlade iz 2017. godine, imenovan je Upravni odbor od tri člana na period od četiri godine, a Odlukom o visini naknade članovima Upravnog odbora definisana je mjesečna naknada po članu u iznosu od 400 KM.

Ugovori o djelu nisu zaključeni u skladu sa članom 205. Zakona o radu, jer su zaključeni za poslove koji su sistematizovani i spadaju u djelatnost ustanove (npr. poslovi informativno pedagoške djelatnosti, prijema, vođenja i ispraćaja posjetilaca, održavanje časova istorije i sl.). Izvještaji o izvršenim poslovima nisu sačinjeni, plaćanje je izvršeno u iznosu po ugovoru bez pisanog dokaza da su poslovi izvršeni.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se:

- ***priznavanje i vrednovanje zaliha materijala za izradu učinaka vrši u skladu sa članom 50. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike;***
- ***rashodi priznaju na obračunskom osnovu, u periodu u kojem su izvršeni u skladu sa članom 93. navedenog pravilnika;***
- ***ugovori o djelu zaključuju za poslove koji ispunjavaju uslove za zaključenje takvih ugovora u skladu sa članom 205. Zakona o radu.***

6.1.2.2. Izdaci

Izdaci su iskazani u iznosu od 173.383 KM, po osnovu: izdataka za nefinansijsku imovinu (45.152 KM) i ostalih izdataka (128.231 KM).

Izdaci za nefinansijsku imovinu su iskazani za: investiciono održavanje objekata u iznosu od 25.828 KM (rekonstrukcija vodovoda 24.933 KM i ostalo 895 KM), nabavku opreme (5.723 KM) i nabavku zaliha sitnog inventara, auto-guma, odjeće (12.125 KM).

Izdaci za nabavku zaliha materijala za izradu učinaka su potcijenjeni najmanje za 41.617 KM (što je objašnjeno pod tačkom 6.1.2. izvještaja).

Ostali izdaci su iskazani po osnovu: PDV-a u iznosu od 117.806 KM (razlike izlaznog i ulaznog PDV-a koji se plaća Upravi za indirektno oporezivanje BiH od 86.716 KM i ulaznog PDV-a koji se plaća dobavljačima od 31.090 KM); naknade plata koje se

refundiraju od fondova obaveznog socijalnog osiguranja od 6.378 KM i plata pripravnika finansiranih iz doprinosa za zaštitu od nezaposlenosti od 4.048 KM (pogrešno iskazanih na poziciji izdataka umjesto na poziciji rashoda za lična primanja, tačka 6.1.1. izvještaja).

6.1.2.3. Rashodi obračunskog karaktera

Rashodi obračunskog karaktera su iskazani po osnovu: amortizacije nefinansijske imovine (102.646 KM), usklađivanja vrijednosti finansijske imovine -potraživanja (7.476 KM), nabavne vrijednosti zaliha materijala, sitnog inventara, auto guma i odjeće izdatih u upotrebu (13.227 KM) i ostalih rashoda obračunskog karaktera (784 KM).

Rashodi obračunskog karaktera su potcijenjeni najmanje za 52.056 KM po osnovu: nabavne vrijednosti utrošenih zaliha materijala za izradu učinaka (goriva i rezervnih dijelova) za 46.296 KM i korekcije potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz doprinosa za zdravstveno osiguranje za 5.760 KM.

6.2. Imovina, obaveze i izvori

6.2.1. Imovina

Ukupna imovina (finansijska i nefinansijska) na dan 31.12.2018. godine je iskazana u iznosu od 46.998.106 KM bruto vrijednosti, 2.114.901 KM ispravke vrijednosti i 44.883.205 KM neto vrijednosti.

6.2.1.1. Nefinansijska imovina

Nefinansijska imovina je iskazana u iznosu od 46.451.656 KM bruto vrijednosti, 2.051.609 KM ispravke vrijednosti i 44.400.048 KM neto vrijednosti. Prema ročnosti je klasifikovana na: nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima i nefinansijsku imovinu u tekućim sredstvima.

Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima (proizvedena stalna imovina, neproizvedena stalna imovina i nefinansijska imovina u stalnim sredstvima u pripremi) je iskazana u iznosu od 46.288.198 KM bruto vrijednosti, 1.925.437 KM ispravke vrijednosti i 44.362.761 KM neto vrijednosti.

U odnosu na prethodni period vrijednost nefinansijske stalne imovine je povećana za 31.550 KM po osnovu: radova na vodovodu i nabavci opreme.

Prema Odluci direktora o usvajanju izvještaja o popisu imovine i obaveza, rashodovana je i isknjižena oprema nabavne vrijednosti 14.318 KM, ispravke vrijednosti 14.227 KM i sadašnje vrijednosti 41 KM.

Proizvedena stalna imovina je iskazana u iznosu od 2.996.945 KM nabavne vrijednosti, a čine je: zgrade i objekti od 2.108.835 KM (kancelarijski prostori, muzej, putevi, pješačke staze i drugi objekti); oprema 724.455 KM (vozila, traktori i druge radne mašine, kancelarijska, računarska i druga oprema) i nematerijalna proizvedena imovina 163.655 KM (Prostorni plan područja nacionalnog parka, računarski programi itd.). Amortizovana vrijednost navedene imovine iskazana je u iznosu od 1.925.437 KM, pa njena neotpisana vrijednost iznosi 1.071.508 KM.

Neproizvedenu stalnu imovinu čini zemljište vrijednosti od 745.422 KM i šume vrijednosti od 42.542.404 KM.

Nefinansijska imovina u tekućim sredstvima (zalihe materijala, učinaka i robe; sitan inventar, auto gume i odjeća) je iskazana u iznosu od 163.458 KM nabavne vrijednosti, 126.172 KM ispravke vrijednosti i 37.286 KM neto knjigovodstvene vrijednosti.

Zalihe materijala, učinaka i robe (u Obrazacu 5b - Pregled imovine, obaveza i izvora) su pogrešno iskazane u iznosu od 126.073 KM nabavne vrijednosti i 88.787 KM ispravke vrijednosti, zbog toga što zalihe materijala i zalihe robe nisu pravilno preuzete iz bruto bilansa, pa iskazani iznos ne predstavlja stanje zaliha na kraju obračunskog period, već promet u toku godine. Zbog toga je u navedenom obrascu za 88.787 KM više iskazana i

nabavna vrijednost i ispravka vrijednosti, jer se ne radi o zalihama i ispravci vrijednosti zaliha, već zaduženju i razduženju zaliha materijala i robe u toku godine.

Zalihe materijala iznose 14.808 KM (koliko su i iskazane u neto iznosu u navedenom obrascu).

Zalihe robe iznose 15.825 KM, a iskazane su po osnovu različitih vrsta robe (suveniri, brošure i sl.) u iznosu od 9.807 KM i zaliha šumskih drvnih sortimenata (trupci i ogrevno drvo) na stovarištu namjenjenih prodaji u iznosu od 6.018 KM.

Zalihe nedovršenih učinaka su iskazane u iznosu od 6.653 KM i predstavljaju zalihe šumskih drvnih sortimenata u šumi kod panja izrađenih od posječenih stabala (koji nisu izvučeni do stovarišta ili do kamionskog puta).

Zalihe sitnog inventara, auto guma, odjeće i slično su iskazane u iznosu od 37.384 KM nabavne i ispravke vrijednosti. Pogrešno su iskazane u cjelosti, jer knjigovodstveno evidentiranje prilikom stavljanja zaliha sitnog inventara, auto gume i odjeće u upotrebu nije izvršeno u skladu sa članom 60. stav (7) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Prenos na upotrebu, nije knjižen na način da se odobri (umanji) analitički konto zaliha sitnog inventara, auto guma i odjeće već je pogrešno vršena korekcija vrijednosti. Greška je ispravljena u toku revizijskih aktivnosti.

6.2.1.2. Finansijska imovina

Finansijska imovina je iskazana u bruto iznosu od 546.450 KM koju čine gotovina, kratkoročna potraživanja, kratkoročna razgraničenja i kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti.

Gotovina (250.844 KM) se odnosi na sredstva u blagajni od 1.137 KM i na bankovnim računima od 249.707 KM.

Kratkoročna potraživanja su iskazana u iznosu od 175.483 KM, od čega se 63.292 KM odnosi na sporna potraživanja nenaplaćena duže od godinu dana za koje je u navedenom iznosu izvršena korekcija vrijednosti.

Od iskazanih potraživanja najveći dio u iznosu od 173.390 KM čine potraživanja po osnovu prodaje šumskih drvnih sortimenata.

Sporna potraživanja potiču iz perioda 1998 - 2015. godina i uglavnom se odnose na potraživanja po osnovu prodaje šumskih drvnih sortimenata. Mjere za naplatu nisu preduzimate pravovremeno, pa je najveći iznos navedenih potraživanja nenaplativ, uglavnom zbog zastarjelosti, kao i nemogućnosti naplate od privrednih subjekata koji više ne postoje.

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se izvrši analiza spornih potraživanja, sačini izvještaj o stanju i mogućnosti naplate i dalji tretman provodi u skladu sa relevantnim zakonskim propisima i računovodstvenim politikama.

Kratkoročna finansijska imovina i razgraničenja iz transakcija između ili unutar jedinica vlasti, iskazana je u iznosu od 119.751 KM za potraživanja po osnovu:

- refundacija za naknadu plata u iznosu od 25.992 KM (iz doprinosa za zdravstveno osiguranje 19.614 KM i doprinosa za dječiju zaštitu 6.378 KM);
- transfera od Grada Prijedor u iznosu od 20.000 KM i
- transfera u iznosu od 73.759 KM od nadležnog Ministarstva.

Potraživanja po osnovu refundacija za naknadu plata iz doprinosa za zdravstveno osiguranje, na dan bilansiranja nisu procijenjena sa stanovišta njihove naplativosti, što nije u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. Po ovom osnovu, potcijenjena je korekcija vrijednosti potraživanja za 19.614 KM i rashodi obračunskog karaktera za 5.760

KM (za nenaplaćena potraživanja iz 2017.), a precijenjen je finansijski rezultat za 19.614 KM (tekuće godine za 5.760 KM i ranijih godina za 13.854 KM).

6.2.2. Obaveze

Obaveze na dan 31.12.2018. godine su iskazane u ukupnom iznosu od 152.068 KM po osnovu: obaveza za lična primanja zaposlenih (90.006 KM) i obaveza iz poslovanja (62.062 KM).

Obaveze za lična primanja zaposlenih se odnose na obaveze za bruto plate zaposlenih za decembar 2018. godine (izmirene početkom 2019. godine).

Obaveze iz poslovanja se odnose na obaveze: prema dobavljačima (53.312 KM), za naknade Upravnom odboru (3.762 KM), za PDV (4.849 KM) i ostale obaveze (139 KM). Obaveze prema dobavljačima su potcijenjene za najmanje 11.746 KM, jer nisu evidentirane fakture za usluge izvršene u 2018. godini, koje su dobavljači dostavili početkom 2019. godine.

6.2.3. Izvori i promjene na neto imovini

Vlastite izvore iskazane u iznosu od 44.731.137 KM čine:

- trajni izvori sredstava u iznosu od 43.639.766 KM, formirani preuzimanjem salda trajnih izvora utvrđenih na kraju prethodnog izvještajnog perioda i
- finansijski rezultat u iznosu od 1.091.370 KM (finansijski rezultat ranijih godina 1.071.923 KM i finansijski rezultat tekuće godine 19.448 KM).

Iskazani Finansijski rezultat tekuće godine predstavlja razliku između prihoda (1.609.279 KM) i rashoda tekućeg perioda (1.615.715 KM), korigovan/uvećan za iznos direktnog knjiženja po osnovu amortizovanja revalorizacionih rezervi (25.884 KM).

Prema nalazu revizije po osnovu nepravilnosti navedenih pod tačkom: 6.1.1, 6.1.2.1. i 6.2.1.2. izvještaja, finansijski rezultat ranijih godina je potcijenjen najmanje za 13.854 KM, a finansijski rezultat tekuće godine najmanje za 16.997 KM.

6.3. Vanbilansna evidencija

Nacionalni park nije imao poslovne događaje koji bi zahtijevali vanbilansno evidentiranje prema odredbama člana 92. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.4. Novčani tokovi

Prema Pregledu novčanih tokova, gotovina na početku perioda iznosila je 296.039 KM, prilivi gotovine su iskazani po osnovu poslovnih aktivnosti u iznosu od 1.715.911 KM, a odlivi gotovine u iznosu od 1.761.106 KM (iz poslovnih aktivnosti 1.729.555 KM i iz investicionih aktivnosti 31.551 KM).

Stanje gotovine na kraju perioda iznosi 250.844 KM.

Pregled novčanih tokova je sačinjen u skladu sa članom 38. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i MRS JS 2 – Izvještaj o novčanim tokovima.

6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

U Nacionalnom parku nije bilo sudskih sporova kao ni drugih aktivnosti i transakcija koje bi za posljedicu imale potencijalnu imovinu i potencijalne obaveze.

6.6. Napomene/obrazloženja uz finansijske izvještaje

Uz finansijske izvještaje su sačinjena i pisana Obrazloženja za period 01.01-31.12.2018. godine, koja pružaju neophodne opšte podatke o Nacionalnom parku, primijenjenim propisima za izradu godišnjeg obračuna, računovodstvenoj osnovi i primijenjenim računovodstvenim politikama, ali iste u određenim segmentima ne zadovoljavaju zahtjeve

MRS-JS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i odredbe člana 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, jer nisu:

- data detaljnija obrazloženja vezana za pojedine značajne grupe rashoda i izdataka i poseban osvrt na uzroke značajnih razlika u odnosu plan i prethodnu godinu;
- prezentovane informacije o neusaglašenim saldima potraživanja i obaveza na dan popisa, kao i razloge zbog kojih usaglašavanje nije izvršeno;
- prezentovane informacije o nefinansijskoj imovini u stalnim sredstvima, kao što su: koristan vijek upotrebe ili stope amortizacije za svaku klasu nekretnina i opreme priznatih u finansijskom izvještaju, usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju perioda koja pokazuje sva povećanja i smanjenja, strukturu stalnih sredstava koja se i dalje koriste ali im je knjigovodstvena vrijednost jednaka nuli (pošto su u potpunosti amortizovana).

Preporučuje se direktoru Nacionalnog parka da obezbijedi da se obrazloženja uz finansijski izvještaj sastavljaju u skladu sa članom 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS.

Revizijski tim:

Slobodanka Milović, s.r.

Siniša Marković, s.r.